

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

VINTERAFTON. — FOTOGRAF J. S. JOHANSSON, RANSÅTER.

18:DE ÅRG.

DEN 25 MARS 1917

N:o 26

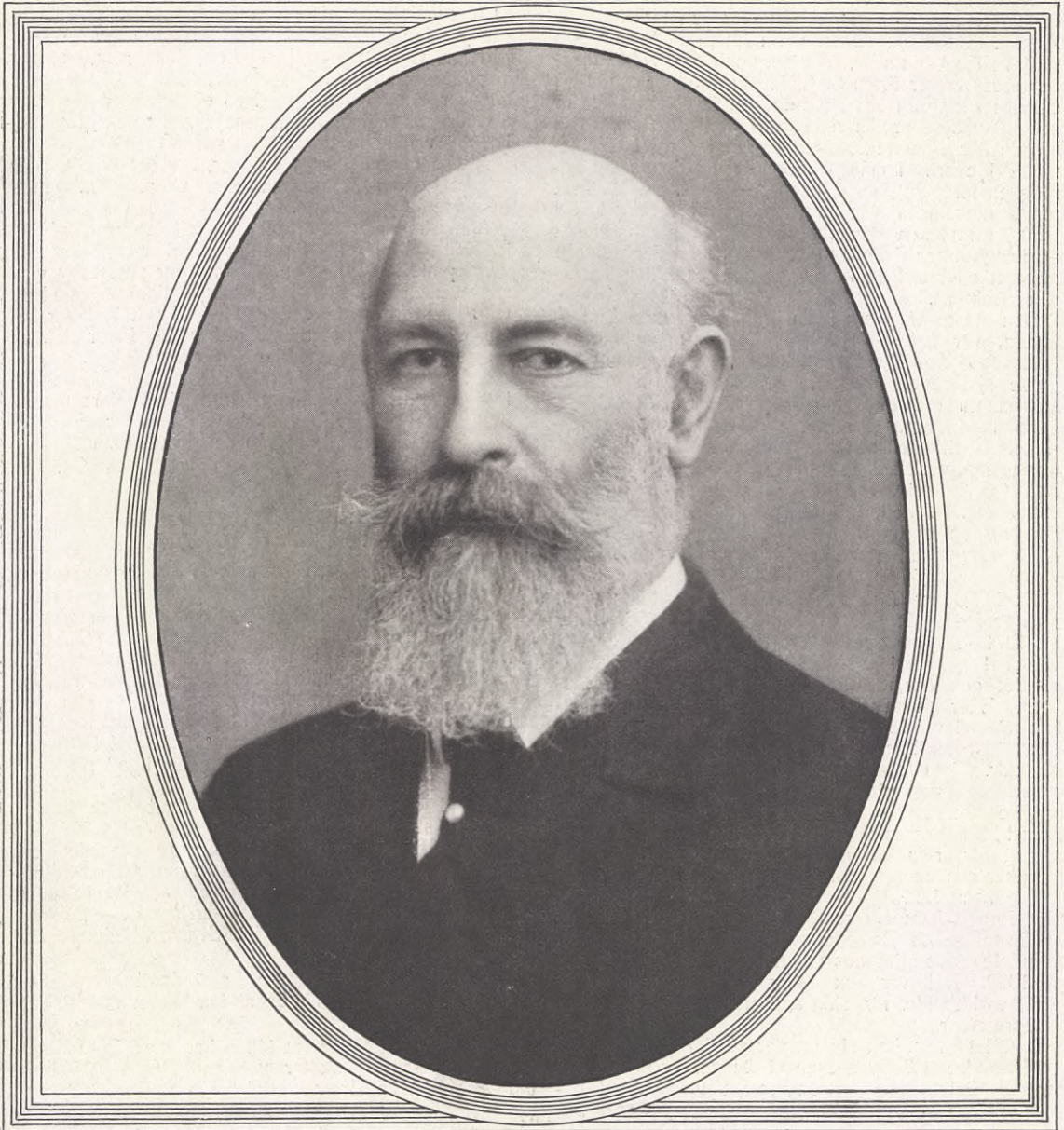

Foto. Kstudern, Sthlm.

Klitché: Bengt Sjöberg.

Carl Robert Lamm

CARL ROBERT LAMM.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Åter har vår hufvudstad fått glädja sig öfver att ha blifvit ett konstverk rikare. Ingeniör Carl Robert Lamm har nämligen erbjudit sig att som gålva åt densamma öfverlämna Per Hasselbergs vackra "Tjusningen" i brons att uppställas på Adolf Fredriks torg som pendang till samme konstnärs "Snölockan", äfven den på sin tid skänkt af ingeniör Lamm till äminnelse af hans vän konstnären. "Tjusningen", *Le charme* som den kallades på salongen i Paris, var Hasselbergs första arbete, då han som ung kom till den franska hufvudstaden, och tillika det sista som han lade sin hand vid och retuscherade till afgjutning före sin alltför tidiga död.

Det är ingeniör Lammns önskan, att aftäckningen måtte kunna äga rum den 7 september i år, hundraårsdagen af hans faders, den i Sveriges industriella häfd berömda Jacques Lamms på Ludwigsberg födelse, och till hufvudsaken jämväl af den snart därpå inträffande sjuttiofemårsdagen af grundläggningen af dennes storverk, Ludwigsbergs mekaniska verkstad.

Familjen Lamm, som skänkt vårt land så många betydande män, inflyttade till Sverige 1786 med tre bröder Lamm, födda i det då under Danmark lydande Altona. De båda sönerna till den äldste af dessa började 1818 den affär, som ännu existerar vid Brunkebergstorg under firma S. L. Lamm & Söner och alltså till nästa år kan fira sitt hundraårsjubileum. Tre år senare inköpte bröderna Heleneberg i Stockholm och anlade där bomullsväfveri, tryckeri, färgeri och kemiskt blekeri. I många afseende var denna anläggning en föregångsfabrik; här uppsattes t. ex. 1826 de första mekaniska väfstolar, som varit i gång i vårt land. Firmans verksamhet utvidgades äfven till det på Långholmen belägna skeppshvarvet, där det ena fartyget efter det andra byggdes på beställning för utrikes fraktfart.

Den äldste af dessa båda bröder, Salomon Ludvig Lamm, var fader till Jaques Lamm, som ofvan antydt född den 7 september 1817, hvilken tidigt begynte själfständig verksamhet och började en liten spiksmedja vid Ludwigsberg på Södermalm i Stockholm med några få arbetare. Detta var första upprinnelsen till den sedan så betydande Ludwigsbergs mekaniska verkstad. Denna anlades af honom, endast tjugosexårig, år 1843 och ombildades 1877 till aktiebolag. Verkstadens tillverkningar omfattar utom hvarjehanda gjutgods bl. a. värmelednings- och ventilationsapparater, pumpverk, kylmaskiner och framför allt de berömda ångsprutorna.

Carl Robert Lamm fullföljde här faderns verk. Han är född i Stockholm den 4 augusti 1856. Efter att 1871—72 ha varit elev vid Motala mekaniska verkstad genomgick han 1873—76 Teknologiska institutet och började därefter som ritare på Ludwigsberg. Efter att ha praktiserat som sådan i tre år befordrades han 1879 af fadern till verkmästare och efterträdde slutligen år 1881 denne som verkställande direktör. Som sådan kvarstod han till år 1904, då Münchens bryggeriaktiebolag inköpte det stora Ludwigsbergsområdet och han drog sig tillbaka från den industriella verksamhet, genom hvilken han redan hunnit förvärfa berömmelse både som framstående tekniker och energisk driftsledare.

Bl. a. var Ludwigsbergs mekaniska verkstad under Carl Robert Lamms direktörstid den förste tillverkaren af Gustaf de Lavalns separatorer och levererade äfven framdeles allt gjutgods till A.-B. Separator ända till år 1900. Det var och under hans tid verkstaden vann världsrykte för sina ångsprutor, pumpverk och kompressorer.

I stället slog han sig nu ner på det gamla anrika Näsby-godset i Täby socken af Danderyds skeppslag, fordom Gyllenstiernors, Banérars, Sparrars och Sten-

bockars hemvist, som han inköpt år 1902. Här har han i stället för det 1897 nedbrunna slottet 1903—04 låtit uppföra ett stortadt palats, i det yttre efter de gamla Tessinska ritningarne, men i det inre fullt modernt, där han fick utrymme för det samlarenit och de konstnärliga intressen, hvilka lågo honom i blodet. På konstindustriens område hade Lamm idkat djupgående studier och dessa satte nu frukt i en konstnärlig inredning, hvori det nya slottet på Näsby i vårt land torde söka sin like. De konstsamlingar han här sammanbragt — i värde skattade med sjuiffriga tal — äro kända långt utanför Sveriges gränser. Man finner här de utmärktaste gobeliner, bland hvilka drottning Christinas kröningstapet, en större samling orientaliska väfnader och bronser, flera förstklassiga Hauptmöbler och massor af andra gamla dyrbara konstnärliga möbler, storartade silfver- och porlinsamlingar, en anseelig vapensamling o. s. v. Silfversamlingen är sannolikt den största i Sverige. Härtill sluta sig skatter af måleri- och skulpturkonst, hvaribland i synnerhet framträder en mängd alster af modärna svenska konstnärer: af Zorn — bland annat en plafondmålning af denne mästare, hvilken flyttats till ett praktgemak här från ägarens förra bostad — af Liljefors, Carl Larsson, Josephson, Nordström, Kreuger, Wahlberg, Salmson, Hasselberg, Christian Ericsson, af danskar som Krøier, Paulsen och Hammerhøi andra att förtiga. Jämte dessa modärna mästare äro emellertid äfven äldre tiders företrädda.

Att gå genom Näsby slott är, har det blifvit sagdt, att gå genom ett museum, men ett museum fyllt af levande lif och glädje.

Man skall emellertid icke tro, att den forne fabriksingeniören här ute förvandlats till en dådlös artet utan praktiska intressen. Lamm har på Näsby visat sig vara en lika skicklig landthushållare som på Ludwigsberg driftig ingenjör. Med lif och lust har han ägnat sig åt det betydande jordbruket. I stor utsträckning har han låtit uppdika den vattensjuka inmarken och företagit skogsplantering i stor skala. Vidsträckt trädgårdar ha äfven anlagts, torp och arbetarebostäder med varm- och kallbadhus ha uppförts för de underlydande. Vidare finnas såg och kvarn m. m.

Ladugården prisas såsom särdeles mönstergill. Den ytterligaste renlighet råder öfverallt och elektriska lampor kasta ljus in i de undangömdaste vrår. Här har ingenjören tagit ut sin rätt som konstnären i slottet. Genom sinnrika maskinerier och apparater tillblandas och hackas fodret och föres på rälsbanor genom luften i vagnar till de olika kreaturen; spillingen bortfraktas genom ett underjordiskt spårssystem; hvarje kreatur har en automatiskt verkande cistern, som städse tillhandahåller friskt vatten. Mejeriet och dess laboratorium äro likaledes af yppersta slag med modärnaste inredning.

Kort sagdt: Carl Robert Lamm har till alla delar lyckats upparbeta det gamla godset ur den vanhäfd och det förfall, hvarför det under 1800-talet till följd af alltför många ägareskiiften och odugliga innehafvare blifvit utsatt.

Bland de uppdrag Lamm innehaft eller innehar märkas styrelseledamotskap i Luth & Roséns elektriska aktiebolag och Ludwigsbergs mekaniska verkstadsaktiebolag, vice ordförandeskap i Stockholm—Roslagens järnvägsaktiebolag, ordförandeskap i Svenska slöjdföreningen och kassaförvaltarskap i Svensk hemslöjd, styrelseledamotskap i Svenska teknologföreningen o. s. v.

Å ett från hufvudgården afsöndradt område vid Näsby station på Rimbobanan har Lamm anlagt Näsby villastad.

År 1900 ingick Lamm äktenskap med Dora Helena Matilda Upmark, dotter af intendenten vid Nationalmuseum Gustaf Upmark och hans maka Eva Kindstrand.

NY KONSTGAFVA TILL STOCKHOLMS STAD.

På Adolf Fredriks torg har sedan år tillbaka Per Hasselbergs staty "Snöklockan" varit rest, skänkt till staden af ingenjör C. R. Lamm, som på detta sätt ville hedra sin vän skulptörens minne. Ingenjör Lamm har nu i en skrivelse till stadsfullmäktige erbjudit sig att på vissa villkor skänka ännu ett verk af Hasselberg till staden, hvilket så skulle uppställas som pendant till "Snöklockan". Dett verk — "Tjusningen" — är ett af konstnärens första arbeten som under namnet "Le Charme" utställdes på Salongen i Paris.

De villkor hvilka ingenjör Lamm stipulerar för att konstverket skall komma i stadens ägo är, att "Snöklockan" flyttas ur mittelinjen af torget där den nu delvis skymts af Wisslers fontän "Tors fiske" och in på gräsmattan, där den dessutom kan få den löfrika bakgrund som bäst passar den, samt att "Tjusningen" placeras midt emot i gräsmattan på andra sidan midtgången. Samtidigt har ingenjör Lamm uttryckt som sin önskan att statyn skall aftäckas den 7 september i år för att hedra minnet af hans far Jaques Lamm som då för 100 år sedan föddes på egendomen Heleneborg i Maria församling.

•

Till bild å nästa sida.

På Konsthistoriska Sällskapets senaste sammanträde i Stockholm höll d:r Karl Asplund ett föredrag om den berömda svenske miniatyrmålaren P. A. Hall, hvarest hans verksamhet vid sidan af det egentliga miniatyrmåleriet berördes, närmast med anledning af några i svensk ägo nyligen komna eller upptäckta arbeten af honom.

Hall, född i

TJUSNINGEN (LE CHARME), staty af Per Hasselberg. Foto. efter originalet tillhörigt hr C. R. Lamms konstgalleri å Näsby slott och af honom erbjudet Stockholms stad under vissa betingelser. Amatörfoto. G. Lamm, Näsby.

Borås 1739, död i fattigdom efter franska revolutionens utbrott i Liège 1793, var på 1770- och 80-talen en af den lysande franska aristokratiens mest uppburne porträttkonstnärer, det namn som ofta gafs honom i utställningsrecensioner och hyllningsdikter var "le van Dyck de la miniature", och autentiska arbeten i miniatyr af honom tillhöra nu konstmarknadens stora dyrbarheter. Genom hans egna och hans samtidas uttalanden och utställningskataloger får man en föreställning om att han äfven varit en lika skicklig konstnär i oljemålning, i pastell och i emalj, ehuru denna hans verksamhet nästan fullständigt råkat i glömska.

Några prof på dennas enare verksamhet äro en virtuos och färgstrålade emalj efter van Dyck i konsul H. J. Vicanders samling i Stockholm, icke minst intressant för den signatur som "miniatyrens van Dyck" satt på sitt verk: "Hall Suédois d'après le divin van Dyck", en signerad pastell i ing. Carl Robert Lamms samling å Näsby och slutligen de två här omnämnda oljemålningarna, hvaraf vi reproducera den ena.

Dampporträttet, en i läckert rosa och pärlgrått strålade bild af förfiningen och elegansen hos "l'ancien regimes" damer och utfördt med en lätthet och djärfhets i penselföringen, som minst af allt tyder på någon ovan oljemålare, har nyligen förvärfvats till

ADOLF FREDRIKS TORG I STOCKHOLM, där "Tjusningen" är afsedd att uppställas som pendant till samme konstnärs "Snöklockan", hvilken dock af gifvaren önskas flyttad från nuvarande plats (•) till ena sidan af planteringen med "Tjusningen" på motsvarande andra sida. Äfven "Snödroppen" är en gåfva till staden af ingenjör C. R. Lamm.

Efter fotograf. Kliche: Ernst Sjöersparre.
GUSTAF III PORTRÄTT I OLJA AF DEN BERÖMDE SVENSKA MINIATYRMÅLAREN P. A. HALL, tillhörigt friherre Lars von Stedingk, Djursholm.

bankir Alfred Berghs samling i Stockholm, sedan det genomgått skiftande öden i Europa före och under världskriget, då det tillhört olika samlare och äfven gått under olika konstnärnsnamn.

Det andra porträttet föreställer Gustaf III och torde att döma af likheter med Halls kända miniatyrporträtt af denne och öfverensstämmelsen i målningsätt med det nyssnämnda dampporträttet vara utfördt

FIGURER I GAMMALT WEGELY- (BERLINER-)PORSLIN. En del af den herr I. Traugott, Stockholm, tillhöriga samlingen af ättas utomordentligt sällsynta, berömda märke, f. n. utställt å Nationalmuseet.

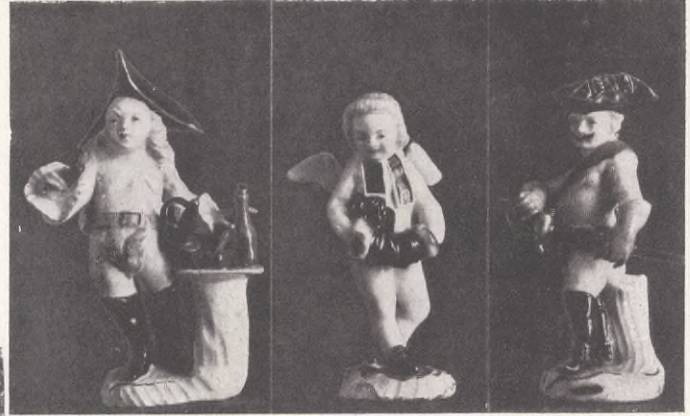

Foto: Malmström, Sthlm.

Kliche: Ernst Sjöersparre.

af Hall. Det tillhör frih. v. Stedingk i Djursholm och är enligt familjetraditionen en gåfva af Gustaf III till amiralen Victor von Stedingk.

En dyrbar samling Wegely-porslin utställes f. n. å Nationalmuseum i dess afdelning för konsthandverk och tilldrager sig här den lifligaste uppmärksamhet från intresserade kretsar. Samlingen, som för en tid ställts till museets förfogande af ägaren hr Ivan Traugott i Stockholm, känd som lycklig porslinsamlare, omfattar 43 pjäser representativa för den gamla berömda Wegely-fabriken i Berlin. Denna anlades 1750 af W. C. Wegely, upphörde redan 1757, och dess porslin har under den korta tiden icke dess mindre hunnit till världsrykte bland samlare, ehuru de som lyckats förvärva något därifrån äro ännu mera sällsynta än själflva porslinspjäserna. Några af Tysklands främsta museer och ett fåtal enskilda med enstaka exemplar — ingen dock med en så rik samling som nu vunnits till Sverige af en dess samlare.

Den berömda franske porträtt- och genremålaren *Carolus Duran* har enligt meddelande från Paris aflidit i en ålder af 80 år. Den bortgångne hvilken intog den framskjutna ställningen som direktör för den till Villa Medici förlagda franska konstakademien i Rom räknades som en af det franska konstlivets mest bemärkta personligheter. Sin största berömmelse vann *Carolus Duran* som målare af dam- och barnporträtt men hans rika alstring omfattade äfven andra konstens områden såsom landskap, allegoriska och dekorativa bilder. I de nordiska museerna är *Carolus Duran* representerad med ett flickporträtt i Köpenhamns Glyptotek.

CAROLUS DURAN. Berömd fransk målare. F. 1838. I dagarna afliden. — Efter: fotograf.

HEMSLÖJDSUTSTÄLLNING I ÖREBRO.

Foto. Sjöqvist,
Örebro.

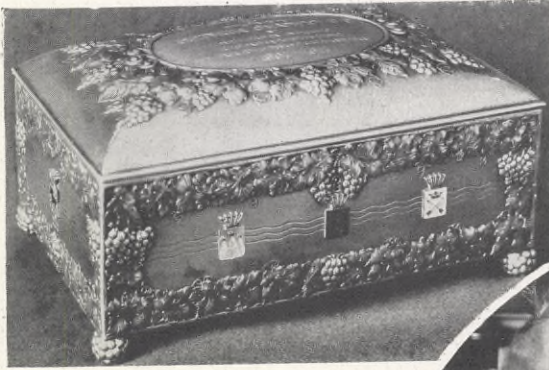
PRINS EUGEN, SOM FÖRRÄTTAT INVIGNINGSHÖGTIDLIGHETEN, beser jämte landshövding K. J. Bergström och kapten E. Lilliehöök platsen i Örebro centralpark för den blifvande Carl XIV Johan-statyn.

Hemslöjdsutställningen i Örebro, för hvilken prins Eugen står som beskyddare, öppnades högtidligen den 15 mars. Sedan utställningsbestyrelsens ordförande landshövding Bergström i ett kortare anförande hälsat prins Eugen, förklarade denne utställningen öppnad samt tog därefter utställningens olika afdelningar i intresserad betraktande.

Utställningen, hvilken anordnats af Örebro läns slöjdförening och inrymts i Strömparterren, räknar icke mindre än 11,000 nummer, bland hvilka återfinnas utom en mångfald alster af nutida nyttighetsslöjd en del utomordentligt intressanta textila praktföremål från äldre tider, hvaribland särskildt märkas dräkter, broderier, spetsar m. m. af högre ståndsprägel.

INTERIÖRER FRÅN UTSTÄLLNINGEN. — Foto. Hakelius, Örebro.

Efter fotograf

HEDERSGÅFVA TILL DIREKTÖR
H. SVANFELDT.

Hvar 8 Dags
Kvartalsprenumeranter

behagade i god tid före den
1 april **förnya prenumera-**
tionen i och för undvikande
af afbrott i tidningens regel-
bundna expedition.

EXP. af HVAR 8 DAG.

Foto. Lefin, Anderstef. **ETT GULDBRÖLLOPPAR.**
Friherre EDW. STJERNBLAD, Stora Markie, och friherrinna, f. von Platen,
på högtidsdagen den 13 mars.

Amatörfoto. Boströmd, Orsa.

TVÅ DUKTIGA SKIDLÖPARE:

t. v. fröken **NELLY JOHANSSON**, Orsa, som
åkt 30 km. på 2 t. 35 m. 50 sek., eröfrade skid-
löparemärket 1916; t. h. fröken **KAIJKA GRIN-**
DAL, Orsa, som i dagarne eröfrat samma märke
med en tid af 3t. 20 s. — Innehar jämväl skytte-
märket i guld.

DEN AFSLUTADE INSTRUKTÖRSKURSEN I IDROTT.
Fr v. sittande: Lindberg, Hjertberg, Gille; stående: Krigsman, Jönsson,
Jansson, Silfverbrand, Österberg. Foto. Modin, Stålm.

DEN AF REGERINGEN TILLSATTA VINTERSJÖFARTSKOMMITTÉN PÅ ISBRYTAREFÄRD. Fr. v.: Kapten Hedberg, direktör Lange, kapten Tärnström (befälh. å isbrytaren), kommerserådet Friberg, generallotsdirektör Linder och ingenjör Lübeck.

För att utröna möjligheterna för underlättande och befrämjande af trafiken mellan de norrländska hamnarna har tillsatts en kunglig kommitté, bestående af generallotsdirektör Linder, kommerserådet Friberg, kapten Hedberg, direktör Lange, kapten Lübeck och ingenjör Hörnell. Den 15 mars medföljde kommittén Stockholms stads stora isbrytare på dess färd utåt skärgården, där farlederna spärrats af anhopade väldiga ismassor. Kommittén ville med den ifrågakarande färden klargöra för sig betydelsen i trafikhänseende af kraftiga isbrytare, en fråga, hvaråt kommittén ägnar särskild uppmärksamhet.

Vidstående illustr.:

DET RYSKA KEJSARTÅGET FÖRES PÅ ÖFVER ISEN UTLAGDA SKENOR FRÅN HAPARANDA TILL TORNEÅ, efter att ha kommit från Danmark. Foto. Dassel, Haparanda.

småföretagarna. Bilden: H. Sjöberg.

ETT LOKOMOTIV VID ANKOMST TILL LIDKÖPINGS STATION DEN 13 MARS.

LOUISA, HERTIGINNA AF CONNAUGHT.

FÖDD 1860. DÖD 15 MARS. Effer porträtt såsom hedersdoktor.

Röfver fotografen

Under de vidsträckta resor hertigparet företogo inom det engelska världsväldets landamären åtföljdes de oftast af sina tre barn, prins Arthur samt prinsessorna Margaret och Patricia. Under ett resuppehåll i Egypten år 1904 var det som prinsessan Margaret lärde känna Sveriges blivande kronprins med hvilken hon sedan, år 1905, förmäldes.

Vid hertigens af Connaught utnämning till generalguvernör i Kanada åtföljde honom hans gemål till det nya verksamhetsfältet och övertog de med hennes ställning förenade stora representationsplikterna. Under de senaste åren har den hertigligen familjen varit bosatt i England.

Hertiginnan Louisa, som ägde en utpräglad konstnärlig begåfning, ägnade sig utom åt häraf betingade intressen äfven! åt en vidt omfattande social verksamhet af företrädesvis filantropisk art.

T. v.: STORFURST DMITRI PAULOVITCH,
en af de allra närmaste vid tronen.
ALEXEI, TSAR NICOLAI ENDE SON. *Tsar Nikolai abdikerade för sig och sin son till förmån för storfurst Michael, som dock i sin ordning afsagt sig sina anspråk på tronen. Född 1904.*

Hertiginnan af Connaught har enligt från London ingånget meddelande, den 14 mars skattat åt förgängelsen.

Louisa Margaret, hertiginna af Connaught och moder till kronprinsessan Margareta, var dotter till den från fransk-tyska kriget ryktbare här-föraren generalfältmarskalken prins Friedrich Carl af Preussen och hans gemål prinsessan Marie-Anne af Anhalt och sålunda syssling med kejsar Wilhelm. Född år 1860 i Potsdam förmäldes den unga prussiska prinsessan år 1879 på slottet Windsor med drottning Victorias tredje son hertigen af Connaught och Strathearn. År 1886 öfverlyttade hertigparet från England till Indien, där hertigen under åren 1888—90 förde kommandot öfver den brittiska härsmakten i Bombay och där de båda tillunno sig stor popularitet. Efter att under de närmast följande åren hafva beklädt viktiga militära poster i England utnämndes hertigen år 1900 till högste befälhavare öfver trupperna på Irland.

Klicka: Bengt Sjöbergparis.

Öfverst: DEN KJESERL'GA FAMILJEN. Nederst i. v.: TSAR NIKOLAI MED SIN SON, (fotografi tagen 1916).
T. h.: MICHAEL ALEXANDROVITICH. Utsedd regent under den nye tsarens omyndighetstid; därefter fått arfsrätten till tronen
å sig öfverlåten från tsaren hvilken rätt han dock afsagt sig.

TSAR NICOLAI OCH STORFURST NICOLAI NICOLAJEVITCH, tilldelad högsta befälet öfver armeerna. Denne storfurste är säkerligen den ende verkliga härskaren och skall måhända till slut intaga den tron han af alla stått närmast trots tillfälliga onödsförvisningar. T. h.: KEJSARINNAN ALEXANDRA FEODOROVNA.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre, Sthlm—Öbg.

Efter fotografier.

Nederst: TSAREN ÖPPNAR DUMAN. En interiör för dagen.

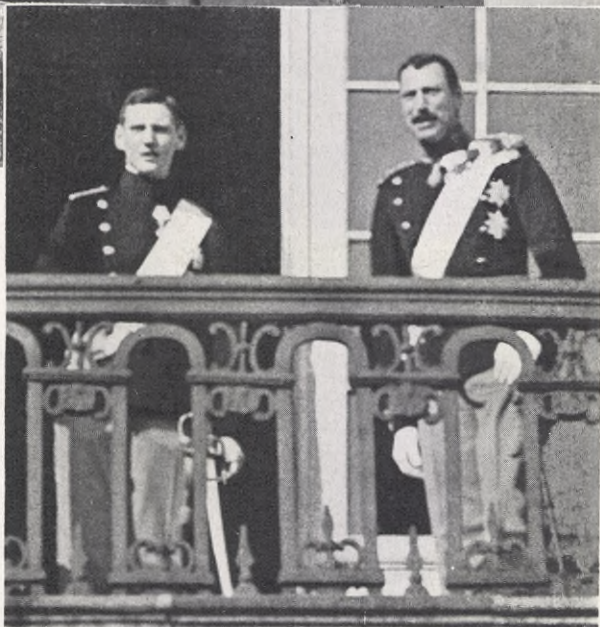
K. VETERINÄR- OCH LANDTBRUKSHÖGSKOLAN firar sin första årsfest i närvaro af konung Christian. Å vår bild håller högskolans direktör, professor Ellinger, sitt hälsningstal till konungen.

REVOLUTIONEN I RYSSLAND.

HVADAN OCH HVARTHÄN?

Den ryska revolutionen, hvilken ju ingalunda daterar sig från i går, utan började sina våldsamma anlopp mot enväldets och polisbyråkratiens barbariska förtryck redan för flera årtionden sedan, har i sitt yttre förlopp hittills så att säga gått "motsols" mot den historiska traditionen för de stora folkbefrielseerna.

Den fastslagna typen för dessa har man i den franska revolutionen. I denna var det girondisterna, framstegspartiets moderata öfver-

KRONPRINS FREDERIKS MYNDIGHETSDAG DEN 11 MARS. (Se föreg. n.r.). Konung Christian med sin son hälsa från Amalienborgs slott den tilljublande folkmängden på slottsplatsen.

MYNDIGHETSDAGEN I SLOTTSKYRKAN. Främsta raden fr. v. Änkedrottning Lovisa, konungen, drottningen, kronprinsen, prins Knud, prinsessorna Ingeborg, Thyra och Dagmar; raden bakom fr. v. prinsessan Margarethe, prins Valdemar, prinsessan Helene, prinsarne Harald, Gustav, Aage, Axel och Viggo.

Efter fotografien

Källa: Pont Sjöberg.

klass-element, som först bröto den gamla regimens styrka; men därpå öfverflyglades de hastigt af jakobinerna, de extrema revolutionärerna ur samhällets djupare lager, och voro bland de första som måste lägga sina hufvud under giljotinens fallbå.

I Ryssland representeras jakobinerna af nihilisterna, hvil

Forts. sid. 415.

"JUNGRUBUREN"
PÅ OSCARSTEATERN I STOCKHOLM.
Längst t. h. Adolf Niska (Franz Schubert); i mitten Axel Ringvall (Tschöll) med fröknarna Naima Vifstrand, Kerstin Bergman och Annie Sjöbladh (Tschölls döttrar).

FRÖKEN ESSIE CASE (m:lle Grisi) och Axel Ringvall.

"Jungfruburen", det bekanta sångspelet med Schubert-melodier, förut uppfördt på Göteborgs stora teater, hade sin premiär i Stockholm den 16 mars på Oscarsteatern. — Den rolluppsättning denna förfogar öfver jämte en brilliant utstyrsel tillförsäkrade stycket en afgjord premiärsuccès med stormande bifall och kan väl antagas blifva en värdig efterträdare till Czardasfurstinnan med afseende å publikgunst.

HRR FOTOGRAFER appmanas att vid in
sändande af bilder till HVAR 8 DAG icke araktlåta utsättande af tydligt firmamamn och adress å respektive fotografier. Endast då angifves fotografien.

S:T GÖRANS SAGA PA STOCKHOLMS STADSHUS.

Man befinner sig i en provisorisk atelier-verkstad inom det fridlysta området kring arkitekt Ragnar Östbergs stora uppväxande skapelse — Stockholms nya stadshus. Där ute på den väldiga arealen reser den imponanta byggnaden sin majestätiska röda tegelmassa som en mäktig och lugn profil öfver tidens oro. Af de hundratals arbetare, som sysselsätts i gigantens innandömen ser man nu och då en spridd grupp draga förbi på gårdsplanen därute och försvinna. Men öfver platsen i öfrigt råder en anmärkningsvärd stillhet — tystnaden kring det som sker stort.

I atelieren, där vi befinna oss, arbetar stadshusets koppardrifvare, hr *Gustaf Nilsson*. Det är ganska egenartade saker han sysslar med — saker som ofrivilligt framkalla stämningen att man plötsligt ryckts tillbaka några århundraden i tiden och händelsevis kommit att stiga inom dörren till någon drömmande konsthandverkarens fridfulla verkstad.

Man ser sig omkring, och allt man ser kvarhåller tanken i denna stämning. Där går S:t Görän, segerviss och öfvermodigt ung i sin hålda riddarerustring, där rider prinsessan på en sagans häst, därborta släpar riddarens unge vapendragare den besegrade draken vid den ringlande stjärten och där framstapplar långsamt, med lykta och nyckel, fötterna inåt och hufvudet sänkt, jordens mest sömndruckna portvakt såsom stigande direkt fram ur medeltidens djupaste natt. Öfverallt i verkstaden går samma motiv igen — i skisser, i plåtmodeller, i målade trämodeller, tills ur allt detta, som sannolikt betydt års arbete, småningom framgått, klara som visioner, sagolika som sagan själf dessa fyra gestalter, som en gång, genom sin plats i stadshu-

PORTVAKTIEN.

set, på ett originellt sätt skola bli införlivade med hufvudstadens offentliga lif.

Det är dessa fyra i koppar drifna legendariska figurer, som äro bestämda att en gång på gifna klockslag göra ronden från stadshusets Jungfrutorn in till alkoven i Stora tornet under "de hundrades hvalf". I århundraden efter oss skola borgare i Stockholms stad tid efter annan stanna på Kungsholmens breda bro och blicka upp mot den monumentala byggnadens torn för att vid klockans slag se dem defilera. Där stiger först portvakten ut ur sin nisch, skrider sömndrucken fram och öppnar Jungfrutornets port och skrider sedan lika sömndrucken tillbaka till nischen. Men i nästa sekund skimrar det af lysande färger i Jungfrutornets mörka hvalf, och ut i ljuset träder S:t Görän, segerviss och stolt, därpå prinsessan, ung och fager, ridande sin gångare i oskuldens dräkt af ett böljande hår, och tätt bakom henne den unge vapendragaren, släpande vid stjärten den visserligen besegrade, men dock odödliga draken, som utmattad sprutar sin vanmakts gift. Några ögonblick visar sig den skimrande legenden för åskådarna därnere, men vid klockans sista slag är defileringen fullbordad, och porten till Stora tornet slutet obevekligt bakom drakens resta hufvud för att endast lämna den insomnade portvakten kvar i torn-

nischen utanför.

Det kan betvivlas att dessa saker kunnat få ett bättre utförande. Sådana de nu äro utförda verka de i sin själfständighet och sagolika naivitet på ett underbart sätt upplefda. Isynnerhet röjer sig i denne portvakt, en så märklig gestaltningförmåga att endast den vore tillräcklig att skänka sin mästare en konstnärs plats på koppardrifningens område.

Hr Nilsson, som är bördig från Göteborg och varit bosatt där ända tills uppdraget vid Stockholms stadshus kallade honom till hufvudstaden, har under ett tiotal år med brinnande intresse ägnat sig åt denna mera ovanliga konstform. F. n. torde han äfven kunna betraktas såsom den främste svenske experten inom sitt speciella område — drifningar af figurer och porträttbyster.

I S:t Göransgruppen tillkommer äfven målning af figurerna — något som i förstone synes djärf och obefogadt på detta i sig själf ädla material. Men sedan man sett den nästan mosaikartadt djupa glans färgerna erhålla på den gyllene kopparen, medger man gärna deras öfverraskande dekorativa verkan. Också ha redan de gamla mästarna, som suttu inne med många erfarenheter, glömda af vår tid, visat att de förstätt färgens ovanliga hållbarhet och konstnärliga användbarhet i förening med detta material.

I arkitekt Östbergs stora skapelse äro dessa koppararbeten ju

af Ragn. Östberg. Skulpt. S:t Görän.

S:T GÖRAN.

af Ragn. Östberg.

af Ragn. Östberg.

PRINCESSAN,

Foto: Malmström, Sthlm.

VAPENDRACAREN.

Kläd: Ernst Sjöverspar.

endast en ringa detalj. Men en detalj som till sitt värde i förhållande till det hela kan jämföras med bildverkens värde på utsprången till Nôtre dame i förhållande till den odödliga dömen.

S. L.

"NATT" AF PER KROGH.

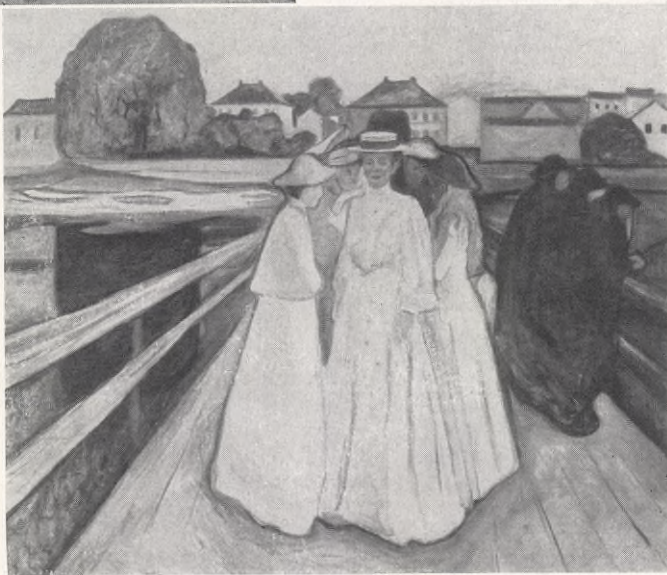
GUSTAF NILSSON,
STADSHUSETS KOPPARKONSTNÄR.

Blif medarbetare
i HVAR 8 DAG!

NORSK KONSTUTSTÄLLNING I STOCKHOLM.

I Liljewalchska konsthallen på Djurgården utställas för närvarande norsk konst och utställningen är anordnad under ledning af direktör Jens Thiis. En så rikhaltig och representativ samling norsk konst har inte visats i Sverige sedan 1897 och inte ens då gick antalet utställda nummer tillnärmelsevis upp mot den mängd af taflor som nu förts hit.

Utställningen öppnades den 17 mars och kommer att fortsätta en tid framåt.

MÅLNING AF E. MUNCH.

Kläd: Ernst Sjöverspar.

Forts. fr. sid 111.

kas bombattentat länge pågingo utan att vinna något mål, och af de socialistiska element, som igångsatte 1905 års misslyckade revolution. Denna strandade icke blott på tsarväldets styrka utan också i ej ringa mån på "girondisternas" motstånd. Nu åter ha de ryska girondisterna framträd, sopat bort den reaktionära regimen och tagit statsmakten i sina händer, syftande till en fredlig reformperiod, hvars närmaste innehåll den nya regeringen kännetecknat genom ett synnerligen vackert och löftesrikt frihetsmanifest.

Men så kommer den stora frågan, huruvida icke den historiska traditionen helt snart tar ut sin rätt äfven i Ryssland, så att de för ögonblicket segrande moderata reformvännerna hastigt öfverflyglas af de extrema revolutionära massorna och själfva falla offer för den rörelse, de inaugurerat.

Öfverhuvud måste den nya ryska styrelsens uppgift betecknas såsom utomordentligt svår. Det gäller icke blott att reorganisera förvaltningen, närmast i syfte att ordna transportväsendet och lifsmedelsfrågan, så att både den civila befolkningen och arméerna undgå nöd och svält och kriget kan fortsättas med kraft. Det gäller också att på kortaste tid reformera hela det byråkratiska systemet i alla dess oändligt invecklade utgreningar, så att folkets jäasande misnöje icke snabbt bryter ut i blodig låga.

I hvarje polisinstitution, offentlig eller hemlig, ligger ett ödesdigert frö till nya oroligheter, till försök att arrangera en motrevolution. Hvarje korrumpierad byråkrat kan i sin sträfvan att undgå den nya rättvisans efterräkningar blifva medelpunkten för en reaktionär upprorshärd. Och under det oerhördt kräfvande inre omdaningsarbetet måste kriget fortsättas med yttersta energi, därest icke nya motgångar i fält skola med ens åter störta den nya regimen.

Redan den allra närmaste framtiden i Ryssland är full af dunkla gåtor, dem ingen ännu kan lösa. Man känner icke, hvilken hållning arméerna vid fronterna och i de stora samlingsstäderna komma att intaga till hvad som nyss skett i Petrograd. Man vet icke håller, hur pass stark storfurste-kamarillan är; framför allt beror ofantligt mycket på hvad den energiske och hänsynslöse generalissimus storfurst Nikolai planerar. Ställer han sig af patriotiska skäl och för att kriget må fullföljas till seger på dumans sida, är kanske det mesta vunnet; om han åter skulle söka uppsvinga sig på tsartronen genom att leda trupperna mot duman, vore utgången oberäknelig.

Slutligen återstår att se, om de socialistiska ledarne finna sig i att ställas i skuggan af "kadetter" och "oktobrister" och om de i så fall också kunna och vilja förmå de stora arbetaremassorna att helt lugnt foga sig i dumans värde. Ett rykte vill vetä, att dessa extrema revolutionärer hade sedan någon tid planerat sin revolution, och det förefaller nästan som om dumans tillkommit lika mycket för att hindra detta som för att aflägsna den gamla styrelsen.

Ifall dumans regering nu verkligen lyckas lotsa sig fram mellan alla dessa öppna och blindskär och genomföra sitt storartade reformprogram utan större inre oroligheter och utan alltför svåra yttre motgångar, måste man säga att ett formligt underverk utförts. Och med det ryska folkets säregna karaktär af passivitet till det yttersta är kanske ingenting omöjligt i detta land, hvars utveckling västerländska synpunkter knappast kunna bedöma.

Ett godt omen för den nya regimen ligger otvivelaktigt däri, att dess ledande män alla åtnjuta allmänt anseende för duglighet och heder, under det att de förut makthafvande samtliga betraktades som odugliga och korrumpierade. Men ett utomordentligt jättearbete måste de nya männen utträtta, om de skola kunna i tid rensa det ryska samhällets fruktansvärda Augiasstall, ett verk så mycket vanskligare, som de väl icke gärna

kunna tillgripa de hänsynslösa våldsmetoder, hvilka hitills visat sig vara de enda, som åstadkommit något effektivt. Storfurst Nikolai vore sannolikt mannen att i samförstånd med duman och dess regering järnhärdt nedslå allt motstånd mot den nya tiden; men det är högst ovisst, om man vill och vågar anlita hans hjälp — den kunde alltför lätt leda till att han blefve ensam herre i landet och åter ointetgjorde det allra mesta af revolutionens verk.

Ser man något längre fram, möta säkerligen också stora svårigheter, när en ur allmän rösträtt framgången konstituerande nationalförsamling skall öfvertaga makten och skapa den nya författningen. Den nuvarande duman är vald efter Stolypins speciella vallag och representerar endast de öfre, burgna samhällslagren, och ingen kan förutsäga, om icke de extrema revolutionärerna blefve ensambestämmande i den nya folkrepresentationen.

Tills vidare är det när detta skrives icke ens klart, hvem som skall på tsartronen efterträda den afsatte Nikolai II och om efterträdaren blir en viljestark man eller blott en gallionsbild. Nikolai II har afsagt sig arfsrätten äfven för sin unge son, som är en svag sjukling, hemsökt af den hemska "blödare"-sjukan, och den utsedde efterträdaren storfurst Mikael synes ställa sig försiktigt afvaktande.

Hvad dumans revolution kommer att betyda för själfva krigföringen är ännu absolut ovisst. En snabb reorganisation kan gifva de ryska vapnen väsentligt ökad kraft; men det inre omdaningsarbetet kan också absorbera de styrandes hela energi, så att arméerna mer eller mindre slås med vanmakt.

Ur allmän frisinad synpunkt måste man ju hälsa med lifligaste tillfredsställelse, att en ny tid af frihet och framåtskridande nu inledts i Ryssland, vare sig den närmaste tiden blir en relativt lugn reformperiod eller störes af våldsamma inre strider. Och för våra närmaste grannar finnarnas synes omhävningen i Petrograd redan båda en betydande lättnad; den förhatlige despoten generalguvernör Seyn är häktad, och dumaregeringens frihetsprogram loftar, om än icke i direkta ordalag, en ny tid äfven för Finland liksom för andra undertryckta nationaliteter inom det väldiga ryska rikets gränser.

Alltför stor optimism är det dock näppeligen rådligt att hysa i detta afseende, ty dumans ledare ha länge, trots sin liberalism i öfrigt efter engelskt mönster, uttalat sig starkt nationalistiskt och afhållit sig från alla bestämda löften till de förtryckta främmande folkslagen.

Det finns ett gammalt tyskt uttryck som synnerligen väl passar, när man i dessa dagar söker bedöma händelserna i Ryssland och deras framtida följder: "Nichts gewisses weiss man nicht!"

John Bratt.

VÄRLDSKRIGET.

Under veckan 11—18 mars reste sig monumentala världshändelser i förgrunden. De många spådomarne om revolution och omhövning i Ryssland skulle denna vecka gå i uppfyllelse på ett fullkomligt öfverraskande sätt. Dessa tilldragelser behandlas i ofvanstående särskilda artikel, till hvilken vi hänvisa.

Den ryska revolutionen ställde andra viktiga händelser i skuggan. Förhållandet mellan Amerika och Tyskland kunde faktiskt anses ha öfvergått till krigstillstånd, sedan regeringen i Washington öppet meddelat sitt beslut att låta beväpna handelsfartygen. En amerikansk ångare *Algonquin* på resa till England torpederades af en u-båt.

Från Mesopotamien ingick den viktiga underrättelsen att Bagdad eröfrats af engelsmännen. Förlusten af den gamla kalifstaden betyder ett hårdt slag för turkarne och äfven i Tyskland uppfattades denna

ZEPPELIN. — BERNSTORFF.

Foto. E. J. K. Kphm.

GRAFVE BERNSTOFF (X) med grefvinna mötas i Köpenhamn af tyske ministern där, greve Brockdorff-Rantzau.

händelse som en allvarlig motgång. — På västfronten prässade engelsmännen sina linjer närmare Bapaume och utvidgade äfven på andra ställen den eröfrade terrängen. Fransmännen rapporterade bl. a. ett par mera betydande framgångar, i Champagne, vid höjden 185 och i vinkeln mellan Aisne och Oise.

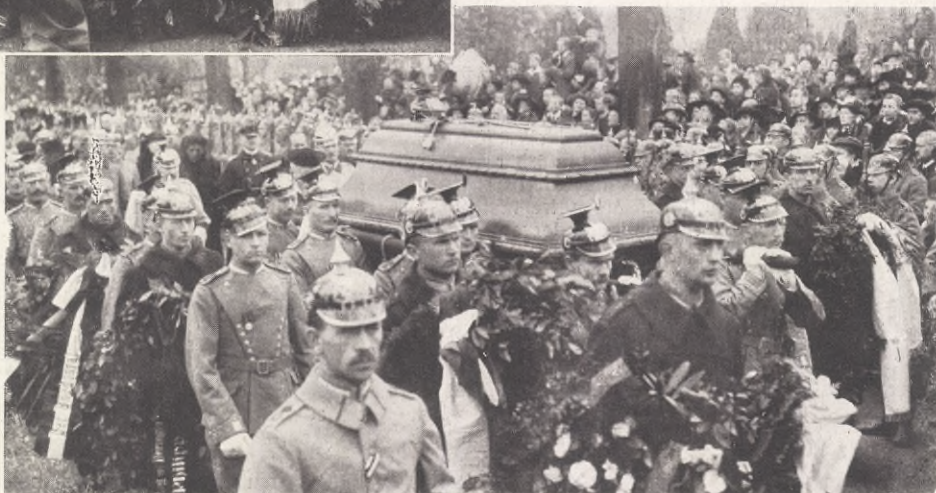
I Frankrike hade man en kort ministerkris, som slutade med att krigsministern Lyautey afgick.

Förturvarande tyske ambassadören i Washington greve Bernstorff, som ombord på den danske Amerikaångaren "Frederik VIII" via Halifax och Norge gjort resan öfver Atlanten, anlände till Köpenhamn den 12 mars tillsammans med sin gemål samt tjänste-

män vid tyska ambassaden i Washington och tyska konsulatväsendet i Amerika i allt omkring 150 personer.

Veckans Porträttgalleri måste på grund af mängden aktuella bilder öfverstå till nästa n:r.

INNEHÅLL: Ingeniör C. R. Lamm, (biografi och helstudsporträtt). — Hertiginnan af Connaught †. — Tronskiftet i Ryssland. — Bilder till dagskrönikan. — Sankt Göran, och draken på Stockholms stadshus.

DEN UTOMORDENTLIGA SORGEHÖGTIDLIGHETEN VID GREFVE ZEPPELINS BEGRAFNING I STUTT GART. Öfverst t. v. Konungen af Württemberg vid grafven, därunder: på Lit de parade, nerst: Sorgetåget. — Efter fotografier.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.
För Berättelser och Historietter gäller oöfverligt förbud.